

ЗАКОН

О ОПШТИНСКИМ КОШЕВИМА

од 19. децембра, 1889. год.

ЗАКОН

О ОПШТИНСКИМ КОШЕВИМА

од 19. децембра, 1889. год.

Чл. 1. — Да би општине могле да укажу најнужнију помоћ својим становницима у исхрани, кад они услед неродице или каквог непредвиђеног случаја, као: пожара, поплаве, или града, остану без хлебне хране, или семена за сејање, имају се у свакој општини подићи општински кошеви и амбари, у којима ће се чувати храна за намирење ових потреба а коју ће становници општине бити дужни, да уложе по одредбама овога Закона.

Општине вароши и варошица могу новчаним улозима основати фонд за ове цељи, и у том случају не морају подизати кошеве. О томе ће се решити на општинском збору.

Види чл. 1.—3. Правила и упутстава

Чл. 2. — Храна у општинским кошевима мора бити у кукурузу или белом жити; њу улажу у општински кош све пореске главе, које плаћају ма који вид непосредног пореза, изузимајући слуге.

Ово исто важи и за улоге новчане.

Види чл. 1. Правила и упутстава.

Чл. 3. — Свака пореска глава (чл. 2.) мора да уложи, ако улаже у кукурузу, по 90 килограма у клипу, а ако улаже у белом жити — у пшеници, по 60 или у ражи по 70, у јечму или крупнику по 90 или овсу (зоби) по 100 килограма.

У општинама вароши и варошица, које су закључиле оснивање новчаног фонда, уложиће свака пореска глава по 8 динара у новцу.

Види чл. 2. Закона о општинским кошевима, — и чл. 1. и 15. Правила и упутстава.

Чл. 4. — Овом храном, односно новцем, располаже и рукује дотична општинска власт по прописима овог Закона. Храна ова као и новац не може се узети у попис ни за чији рачун, нити може послужити за залог.

По чл. 4. Зак. о општ. кошевима, храна — кукуруз или бело жито — која се налази у општинским кошевима, не може се узети у попис нити бити предмет залог. — О. о. 31. јануара, 1907. год. Бр. 1082.

Према чл. 5. Зак. о општ. кошевима кукуруз се у општинске кошеве прикупља у томе циљу, да се даје грађанима у крајњој нужди њиховој те се према овоме и тач. 10. §. 471. у вези са §§. 2. и 380. Грађ. Суд. Пост. не може на њега забрана ставити. — О. о. 3. марта, 1905. год., Бр. 2303.

На примање општине које произилази од продате општинске кошевске хране, по одобрењу Министра Народне Привреде, и које припада кошевскоме фонду, не може се према чл. 4. Зак. о општ. кошевима ставити забрана. — О. о. 4. фебруара, 1914. год., Бр. 906.

Види. чл. 19. и 20. Правила и упутстава.

Чл. 5. — Све општине су дужне да до краја 1892. године потпуно уреде своје кошеве или новчане фондове, попуне или једно или друго, и сав посао око овог сврше, како се то овим Законом прописује.

А у свакој потоњој години, храна или новац редовно ће се прибирати и од приновљених пореских глава, било да су оне проновљене прираштајем или досељењем.

Општина је дужна свакоме улагачу издати признаницу на уложени улог, био он у новцу или у храни.

Види чл. 4. — 7. Правила и упутстава.

Чл. 6. — Храна из кошева, прикупљена по Закону од 22. октобра, 1854. год. и његовим допунама, која је у готовини, као и она која је на дугу, у колико се може наплатити до означеног рока (члан 5.), сматраће се да је прикупљена од свију пореских глава дотичне општине, па ће се оно, у колико недостаје према броју пореских глава и одредбама овога Закона, подједнако прикупити од свију пореских глава и у одређеноме року (члан 5.) кошеви попунити.

Види чл. 5. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 7. — Новце прикупљене у место хране у варошима и варошицама дужне су општин-

ске власти предавати јавним новчаним заводима на камату, с правом отказивања у свако доба.

Те новце не може ни општинска ни државна власт употребити ни на шта друго, до на цел, ради које се по овоме Закону храна у кошеве даје, и новци место хране прикупљају.

Види чл. 2. Правила и упутстава.

Чл. 8. — Која пореска глава у општини не положи свој улог у натури или новцу у одређеном року, општинска ће је власт принудити на то егzekутивним путем.

Види чл. 1. и 9. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 9. — Ко један пут, ма у којој општини уложи цео свој улог, било у новцу, било у храни, па се одсели у другу општину, у тој општини задобија право на зајам у храни, а не мора понова улагати овај улог.

Види чл. 1. и 8. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 10. — Кошеви и амбари, који су већ подигнути, и који постоје на основу Закона

од 22. октобра, 1854. године, имају се задржати и даље за ову целъ.

Види чл. 5. и 6. Правила и упутстава.

Чл. 11. — Општински кошеви и амбари имају се подићи, с погледом на члан 5., и у толикој просторији, да се у њих може сместити не само прибрана храна, на основу члана 5. овог Закона, но да се у њих може сместити још за једну трећину више од прибране хране.

Види чл. 5. Зак. о општ. кошевима — и чл. 5. и 6. Правила и упутстава.

Чл. 12. — Где се општина састоји из више села, потребни кошеви и амбари могу се подићи у сваком селу, ако то реши дотични збор села и ако је село веће од 50 пореских глава. У противном случају, за село мање од 50 пореских глава, има да се подигне заједнички кош и амбар у оном крају општине, где збор целе општине то реши.

Види чл. 10. и 11. Зак. о општ. кошевима, — и чл. 5. и 6. Правила и упутстава.

Чл. 13. — Кошеве и амбаре дужна је свака општина да подигне на сувом, оцедном и сигурном месту, и то у близини општинске односно селске куће, ради лакшег надзора и чувања хране, али ни сви потребни кошеви ни сви потребни амбари не морају бити под једним кровом, но могу бити подвојени у више зграда, ради сигурности од елементарних случајева.

Општински кошеви, према чл. 13. Зак. о општинским кошевима, могу се подићи само на општинском имању, у непосредној близини општинске зграде и на месту са повољним техничким условима. — О. Д. С. 11. марта, 1910. год., Бр. 1891.

Види чл. 7. и 8. Правила и упутстава.

Чл. 14. — Кошеве и амбаре подиже и одржава општина о свом трошку.

Види чл. 5.—8. Правила и упутстава.

Чл. 15. — Нова храна у кукурузу уноси се у кошеве месеца Новембра и Децембра, а

ситна храна од почетка Септембра до краја године. Сува пак храна прима се и уноси у свако доба године.

Храна, која није потпуно зрела, здрава и једра и која није потпуно чиста од уродине и других смеша, не сме се никако ни примати у кошеве и амбаре.

Види чл. 12. Правила и упутстава.

Чл. 16. — Сва храна у општинским кошевима и амбарима стоји под непосредним руковањем дотичне општине а под врховним надзором Министра Народне Привреде. За исправност количине хране која је примљена и смештена у кошеве и амбаре; за њено добро одржање и чување, као и за примљене суме новца у место хране, одговорни су солидарно они општински органи, који су за руковање и чување одређени.

Исто тако су они солидарно одговорни, ако храна или новчани улози нису прикупљени у одређено време.

Министар Народне Привреде прописује Правила о руковању овом храном и новцем. Види чл. 19. и 20. Правила и упутстава.

Чл. 17. — Ради контролисања исправности количине хране, као и да ли се она одржава у добром стању, дужан је одбор општински бар један пут у години извршити преглед и премеравања хране и уверити се о исправности њене количине и каквоће. А стални окружни одбор може у свако време наређивати преглед и премеравање хране. Трошкови који се учине око овог прегледа и премеравања, падају на терет дотичне општине.

Види чл. 21. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 18. — За неоправдани мањак у храни у општинском кошу или амбару, осудиће се руковацац на накнаду штете; ако би се уз то нашло, да је у руковању храном било и злоупотреба, кривци ће се осудити и на казну по Кривичном Законику.

Чим се нађе ма какав неоправдан мањак у храни или неисправност у њеном одржању (чл. 16.) општински или стални окружни одбор или Министар Народне Привреде доставиће тај случај дотичној истражној власти, која ће, по свршеној истрази, дело спровести суду.

Види чл. 16. Правила и упутстава.

Чл. 19. — За вођење рачуна о општинској храни, односно новцу, приписаће Министар Народне Привреде у договору с Главном Контролом нарочите формуларе потребних књига најдаље за десет месеци, од кад овај Закон у живот ступи.

Види чл. 25. и 27. Правила и упутстава.

Чл. 20. — За нову храну, која се смести у кошеве и амбаре, признаваће се после прве године дана губитак у рачунима на име сасушивања и растура, и то код кукуруза 30%, а код остале хране 8%.

Види чл. 11. Правила и упутстава.

Чл. 21. — На крају године, а најдаље до краја Јануара идуће године, подносиће свака општина рачуне о храни или о новцу сталном окружном одбору и Главној Контроли на преглед и одобрење.

Тако исто је она дужна да на крају сваке године подноси Министру Народне Привреде извештај о стању хране у кошевима и амбарима, или то исто о новцу, ако је новац место хране.

Ако надлежни рачунопологач не би то у том року извршио, казниће га окружни одбор са 10 до 50 динара.

Види чл. 19. Правила и упутстава.

Чл. 22. — Сваки, који је уложио храну, било у натури било у новцу, има права, у случају нужде, за изхрану или за семе да тражи зајам у храни, и општина је дужна да му зајмом притече у помоћ. Количина зајма појединоме потражиоцу одређиваће се према потреби његовој, према имућности фонда и према целокупноме броју потражилаца тога времена у тој општини.

Храна ће се давати из општинског коша на зајам само на изхрану и онима, који је нису уложили у општински кош, али не могу с друге стране добавити храну за изхрану, а по закону би пали на терет издржавања општине.

Види чл. 23. и 24. Правила и упутстава.

Чл. 23. — Да се коме учини зајам, потребно је претходно одобрење општинског одбора, који ће имати да оцени умесност зајма. Чим се појави случај, да у једној општини траже

зајам више од једне петине њених пореских глава, општина је дужна да о томе одмах извести своју надзорну власт, а ова Министра Народне Привреде, како би се и он од своје стране постарао, да становници дотичне општине не дођу у критичан положај због изхране.

Види чл. 23. и 24. Правила и упутстава.

Чл. 24. — У општинама вароши и варошица, где је новчани фонд, неће се издавати зајам у новцу, већ у храни.

Тога ради општине ће претходно у таквим приликама јавним надметањем утврдити погодбу с једним или више лица, која ће издавати општини храну, потребну за њене потражиоце.

Види чл. 23. и 24. Правила и упутстава.

Чл. 25. — Сваки је зајмопримац дужан дати му количину хране вратити општини одмах по првој жетви или берби нове хране, а у времену кад се она прима у кошеве и амбаре.

Рок повраћаја зајма може Министар Народне Привреде подужити само на случај неродице или елементарног случаја, и то само за једну годину дана.

Храна се враћа у оној истој врсти у којој је и примљена, и то с процентом: код кукуруза 30%, а код остале хране 8% на сасушивање и на растур.

Види чл. 23. и 24. Правила и упутстава.

Чл. 26. — Све писмене радње око позајмљивања и враћања по овоме Закону ослобођавају се свих такса.

Види чл. 25. Правила и упутстава.

Чл. 27. — Кад нема бојазни да ће становници које општине доћи у оскудицу за своју изхрану, она може и дужна је, по одобрењу свога збора и Министра Народне Привреде, у случају нужде, притицати у помоћ и другој општини, пружајући јој зајам у храни односно новцу, на јемство њено, а под условима прописаним у чл. 25.

Види чл. 25. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 28. — Храна која лежи у кошевицама или амбарима замењиваће се увек новом, кад се нађе за потребно или корисно. Ово замењивање вршиће се на предлог општинског суда а по престанку одбора и одобрењу Министра Народне Привреде.

Замењивање хране новом и здравом може бити на три начина: или ће општински одбор донети одлуку, да сви улагачи приме равномерно стару или квару подложну храну на утрошак, с обавезом, да је сваки свој део дужан вратити у здравој и чистој храни с прописним процентом, и то још у истој години и времену кад се храна прима у кошеве; или ће општински одбор донети одлуку, а на основу ње тражити одобрење од Министра Народне Привреде, да се стара, квару подложна храна прода јавним надметањем, па да се за добивену суму новаца, такође јавним надметањем, набави нова, здрава храна, са прописаним процентом (чл. 25.). Овако ће се радити и у томе случају, кад се укаже прилика да се стара у кошевицама лежећа храна може продати бољом ценом а у исто време нижом ценом набавити у кошеве нова храна. У оба ова случаја надме-

тање руководи општински суд, а цене, како за продају старе, тако и за куповину нове хране, контролише и одобрава стални окружни одбор.

Трећи је начин замењивања хране, кад се она још није почела кварити, да се стара храна са знањем и одобрењем сталног окружног одбора, уступи по пијачној цени војном магацину, а набавка нове да се изврши начином, предвиђеним у горњем другом случају замењивања.

Еиди чл. 11. Правила и упутстава.

Чл. 29. — Ако се за суму, која је добијена од продане старе хране, не би могло исто толико набавити нове, тода ће се мањак и прописни проценат (чл. 25.) попуњавати свагда на крају године равномерним разрезом од улагача,

Исто тако ће се попуњавати и сви други недостатци који би се појавили према броју пореских глава, а произлазити би таквим поводом, за који нико не може бити окривљен, као што су елементарни или други несавладљиви случајеви, или се, најзад, позајмљена ко-

личина хране није могла наплатити од дужника на начин, како се приватни дугови наплаћују.

Види чл. 18. Правила и упутстава.

Чл. 30. — На случај мобилизације војске, или на случај рата, може се храна, која се затекне у општинским кошеvimа, односно новца, на предлог Министра Војног, а по решењу Министарског Савета, узети из општинских кошева, односно фондова, до две трећине и употребити на исхрану војске; али је држава дужна свакој општини вратити узету количину хране односно новца у року од десет месеци по свршеној демобилизацији, или храну исплатити у истом року новцем по пичним ценама, које буду тада владале.

Види чл. 27. Правила и упутстава.

Чл. 31. — Министар Народне Привреде прописује Правила и упутства за извршење овога Закона, најдаље за десет месеци, од кад овај Закон у живот ступи.

Кад овај Закон ступи у живот, престаје

важити Закон о општинским кошеvimа од 22. октобра, 1854. године са свима његовим допунама.

Види чл. 12., 13. и 15. Правила и упутстава.

ПРАВИЛА И УПУТСТВА

ЗА ИЗВРШЕЊЕ ЗАКОНА О ОПШТИНСКИМ
КОШЕВИМА И ЗА ВОЂЕЊЕ РАЧУНА О
ОПШТИНСКОЈ РАНИ ЗБР. 1844.

од 5. августа, 1890. год.

ПРАВИЛА И УПУТСТВА

ЗА ИЗВРШЕЊЕ ЗАКОНА О ОПШТИНСКИМ КОШЕВИМА И ЗА ВОЂЕЊЕ РАЧУНА О ОПШТИНСКОЈ РАНИ ЗБР. 1844.

од 5. августа, 1890. год.

Чл. 1. — Рана у општинским кошевима има да се састоји или из кукуруза у клипу (неокруњена кукуруза) или из бела жита (стрмине, ситне ране) и то: или из пшенице, или ражи, или јечма, или крупника (пира, лимца) или овса (зоби). Но она не мора се састојати само из кукуруза или само из белог жита, но може бити упоредо и из једног и другог. Где је год могуће, да се поред кукуруза може прибрати у општински кош неки део и у белом житу и то у пшеници или ражи и обратно, ту треба настојавати, да се од тих врста усева рана и прикупља, јер су три наведена усева главни артикли за потребу лебне ране.

Где не успевају кукурузи и пшеница но само остале врсте белих жита, ту ће се прикупљати рана у оној врсти, од које се највише производи у тој општини; но на сваки начин општинска власт треба да настојава да ту главнији део ране буде у ражи или јечму.

Види чл. 1., 2. и 8. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 2. — Општине, вароши и варошица, које се реше да не прикупљају рану у натури, но да оснују новчаним уложима кошевски фонд, дужне су о томе донети своју одлуку до краја месеца децембра ове 1890. године и дужне су о томе извести Министра Народне Привреде преко својих надзорних власти.

Види чл. 1. и 7. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 3. — Рана општинска, ако се састоји из кукуруза, она се држи и чува у кошу (салашу, чардаку), а ако се састоји из бела жита она се држи и чува у амбару.

Види чл. 1. и 3. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 4. — Величина коша. а тако исто и амбара, који има да се подигне за једну општину или село, зависи од количине ране, која има у њему да се чува, а која ће количина ране имати да се чува у кошу или амбару зависи од броја пореских глава исте општине или дотичног села. Следујући подаци могу да послуже за основу изналажења нужне величине (унутрашње просторије) коша или амбара:

Општина мора на сваки 100 пореских глава да има ране, и то ако је она у кукурузу мора да је има 9000; ако је у пшеници, мора да је има 6000; ако је у ражи, мора да је има 7000; ако је у јечму или крупнику, мора да је има 9000; ако је у овсу мора да је има 10,000 килограма; и тако ако је општина од 500 пореских глава а рана се прикупља сва у кукурузу, она мора да подигне кош, у који ће моћи да стане не само 45,000 килограма што ће уложити 500 пореских глава, које већ у општини постоје, но у које ће моћи да стане још за једну трећину више (члан 11. Зак. о кошевима), ради смештања оне ране, која буде прикупљена од оних пореских глава, које у току времена умножене буду, и тако на 500 пореских глава

мора да има кош, у који ће моћи да се сме-
сти 60,000 килограма кукуруза. Ако се пак
рана прикупља у белом жити и то у пшеници,
онда амбар на 500 пореских глава, мора да је
толико простран да у њега може стати 40,000
кг.; ако се прикупља у ражи, амбар се мора
подићи за 47,000 кг.; ако се прикупља у јечму
или крупнику, амбар се мора начинити за
60,000 кгр.; а ако се прибира у овсу, амбар
мора бити толико простран да у њега може
стати 70,000 кгр.

Кукуруз у клипу разне је тежине по за-
премини, те према томе, је ли више једар и
здрав или обратно, штур и у кочању више
развијен, даље јесу ли клипови више ситни
или крупни, и је ли више или мање сув — може
један кубни метар да тежи 350 до 460 кило-
грама. За изналажење пак потребне величине
коша треба узимати просечну тежину кукурузу
на кубни метар у 400 кгр. и према томе ве-
личину кошa опредељивати. Према овоме ако
је кош у унутрашњој просторији широк један
и по а висок два метра, онда ће на сваки
метар дужине тога кошa моћи да стане 1200
кгр. кукуруза, кад се до врха напуни; ако је

висок два и по метра, онда ће стати 1500 кгр.
При другојачој ширини и висини кошa биће
другојачија и његова кубна просторија по ме-
тру дужине.

Ако се дакле подиже кош у ширини од
једног и по и у висини од два метра, онда на
сваки 100 пореских глава, које улажу 9000
кгр. кукуруза, а кош морају имати за једну
трећину већи, дакле за 12.000 кгр., дужина
коша мора бити 10 метара само за смештај
ране а поред тога два до три метра више, из
обзира на то, што се кош испред врата не
може до врха да напуни, ако се нарочита пре-
града не начини, и што непосредно до врата
мора бити слободног простора за отварање
врата унутра и за радове, који се у кошу
имају да врше.

Види чл. 5. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 5. — Кош, било да се гради од прућа
(поплета) или летава (танких даскица) треба
да је издигнут над земљом 75 до 90 санти-
метра и то на јаким растовим сојама или зи-
даним стубовима. Кров кошa треба да је си-
гуран од закишњавања и завејавања снега и

треба да има велику стреју. Где је год могуће дужину коша не треба окретати на ону страну одкуд кише долазе, но зачеље или прочеље истога, а врата треба правити с дугачке стране на средини коша, а не са зачеља, као што се обично граде, јер се онда кош може да подели у два одељења, а то је потребно ради одвајања новије ране од старе.

Види чл. 5., 6., 10. и 11. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 6. — Ситна рана разне је тежине по запремини као и кукуруз, и то како поједине врсте између себе, тако и свака поједина за се. Међу њима пшеница је најтежа, а према једрини и чистоти плода, један кубни метар може да тежи 700 до 800 кгр., или у средњу руку 750 кгр. За пшеницом одма долази раж по тежини, која може да тежи 700 до 750 кгр. а у више прилика и достиже подпуну тежину пшенице; после ражи долазе јечам и крупник и теже у средњу руку 600 кгр.; напослетку овас, који може да тежи 400 до 500 килограма.

Но при изналажењу потребне величине амбара не сме се кубна просторија рачунати онако као код коша, који може да се пуни кукурузом до врха, но само по ширини и дужини амбара, а за висину треба узимати само један метар од патоса рачунећи, јер ситна рана да би се добро очувати могла, не треба да се држи у дебљем слоју од једног метра и то ако је сува, а ако је нова или није потпуно сува 40 до 60 сантиметара, па се и при тој дебљини слоја мора чешће превртати да се неби покварила.

Према овоме за смештање 40.000 кгр. пшенице, потребан ће бити амбар, који има површину патоса 55 метара квадратних, за 47.000 кгр. ражи 65; за 60.000 кгр. јечма или крупника 100, а за 70.000 кгр. овса 165 квадратних метара.

Види чл. 5., 10. и 11. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 7. — Амбар било да се гради од цигаља или од дасака (талпи) или од чатме треба да је издигнут над земљом 50 до 70 сантиметара и то на зиданим стубовима, треба да има

сигуран кров од закишњавања и завејавања снега, јак патос и довољно прозора. Ако је амбар од цигаља, треба да су дуварови изнутра глатко омалтерисани, а ако је од чатме, треба да су глатко олепљени земљом, која је уметана из иловаче и говеђе балеге, ако је од дасака (талпи) онда сви унутрашњи дрвени делови треба да су рендисани, да се неби жижак у пукотине дуварова или у дрвене делове могао лако завлачити и крити.

Прозори од патоса треба да су један метари 25 сантиметара до један и по метар уздигнути и могу бити шири но виши, а безусловно треба да имају капке и решетке. Сваки амбар треба да се подели бар у два, ако је могуће и у више пресека (преграда), да би свака поједина врста жита, која се у амбару прикупља, имала свој пресјек и ради одвајања новије ране, од старе. Врата и на амбару као и на кошу треба градити на средини дуже стране а не са зачеља. Унутра у амбару испред врата и испред пресека треба да има довољно слободног простора, за оба-вљање радова, који се у амбару врше, као мерење ране итд.

Види чл. 5. и 13. Зак. о општ. кошеви-ма.

Чл. 8. — И кошеви и амбари морају имати сигурне затворе и треба да су ограђени шанцем или зидом или тврдим плотом. Ако су кошеви и амбари ограђени шанцем, онда се по шанцу може подићи жива ограда од дуда или гледичије (бодљикавог багрена) или од којег другог дрвета, које не распростире јако своје жиле, из којих изданке истерује. Непосредно око коша или амбара не треба садити и подизати дрвље, које даје лад и засењава зграде.

Види чл. 13. и 14: Зак. о општ. кошеви-ма.

Чл. 9. — Рана општинска била она у кукурузу или у белом жити мора с времена на време да се претреса да се не би покварила. Она може да се поквари на разне начине и из разних узрока. Тако кукуруз може да се уплеснави (побуђа) и да се ужеже, када није потпуно зрео, када је влажан (сиров) у кош унесен, или у кошу закисне, а ако је влажан

(сиров) или закисао мора се нарочито и сушити. Буђав и ужежен кукуруз нема сласти, није ранљив и не може да клија.

На исти начин и из истих узрока може и ситна рана да се поквари као и кукуруз те да изгуби сласт, ранљивост и клицавост, нарочито пак нова рана (прве године по жетви) лако се може да ужеже па зато се с почетка и не сме у дебљем слоју да држи но 40 до 60 с. м., и при том мора опет чешће да се преврће да се не би загрејала и ужегла.

И једна и друга врста ране, ма како она била здрава, и ма не била нова, може још да се поквари и тим поводом, што се у њој закоти гагрица (жижак). Да се гагрица не би закотила, рану треба чешће претресати и превртати нарочито за време пролећа и пред јесен. Претресањем и превртањем ране, рана се не само суши и разлађује, те се тим разлађивањем спречава жежење ране, но се спречава пилење гагрице, јер без довољно топлоте у рани, она не може да оживи и да се испили и ако је њено јаје у зрну од ране снесено. Гагрица, када је се потпуно развила (добила крила) и претворила у лептирића (жижак —

мољац) може да се растера из коша или амбара разним јаким мирисима, но они не смеду да се употребе када ране има у кошу или амбару. Између тих средстава, најобичније је, кречење унутрашњих дуварова кречом, у који је усито мало гаса или карболне киселине; но после тога зграда се мора дуже времена проветравати пре но што се рана у њу унесе. Помаже у неколико да се гагричење ране спречи и то, кад се у амбару и кошу држе траве ђул, титрица, пшена, босиљак и овима подобно, јер мирис ових трава, докле је јак, не трпе лептирићи гагрице и бегају одатле.

Види чл. 8. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 10. — Штета, коју птице могу рани да причине, лакше може да се предупреди но штета од мишева и пацова. Да се штета од птица предупреди, довољно је то, да се врата и прозори могу уредно затворити и да испод стреје или иначе нема каквих отвора, кроз које могу тице у зграду ући. Спречити пак улазак мишева у кош и амбар теже је, па зато да би се штета од њих предупредила треба пуштати и држати мачке у амбару и кошу јер

оне најсигурније тамане и растерују ове штеточине. Осим тога ове се штеточине растерују од амбара и коша и тиме, ако се рупе испод амбара и коша у које се крију, запуше крпама, које су накатрањене или умочене у гас или карболну киселину, и ако се соје и стубови од амбара и коша премазују почешће катраном.

Чл. 11. — Кукуруз у клипу, ако је здрав и добар у кош унесен, и ако се добро чува, може да се држи пет година и неће за то време изгубити много од своје сласти, ранљивости и клицавости. Бела пак жита држе се добро три до четири године. Према овоме општинска је власт дужна да води надзор и бригу о томе да се рана у добром стању очува и дугим држањем не престари и своју вредност не изгуби. Чланом 28. Закона о кошевима, наређено је како се стара рана новом замењује.

Види чл. 20. и 28. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 12. — По члану 5. Закона о кошевима дужне су све општине да потпуно уреде своје

кошеве или новчане фондове до краја 1892. г. и да их дотле допуне и сав посао око овога сврше. Према овоме општине оне, у којима кошеви или амбари не постоје, или они постоје, но нису довољно ни онолико пространи колико према чл. 11. Закона о кошевима морају да буду, дужне су у року 1891. године или најдаље до конца месеца јуна 1892., да подигну нове потребне им кошеве или амбаре, ако никаквих немају, а ако имају дужни су исте да дограде према количини ране, која ће имати у њима да се држи. Кошеви и амбари односно величине, имају да се подигну, односно да се дограде, према броју пореских глава, који у дотичној општини постојао буде у првом полгођу 1891. год. Но где би општине одлучиле, да одмах приступе подизању потребних им кошева или амбара и попуњењу истих и то би желеле, да изврше још у течају ове 1890. године, оне ће за мерило величине потребних им кошева или амбара, узети број пореских глава, који је био у првом полгођу ове године, па према томе подићи ће кошеве или амбаре и попунити исте, а доцније попуњаваће их само улозима приновљених глава.

Све пак општине дужне су, да своје кошеве и амбаре који постоје, али су рабатни, да оправе још у току све године и то најдаље до конца месеца новембра.

Види чл. 5., 11. и 15. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 13. — Рану, која се на дугу налази, општине су дужне, да приберу и у кош унесу до краја ове 1890. године и у колико је дотле сву не приберу, оне су дужне то прибирање продужити и у течају 1891. и 1892. год.

Види чл. 14. и 15. Правила и у-путстава.

Чл. 14. — Што се од ране, која се на дугу налази не прибере или не наплати до конца месеца новембра, 1892. године сходно члану 6. Закона о кошевима, попуниће се у току месеца децембра исте године подједнаким разрезом од свију пореских глава, које у другом полгођу те године постојале буду.

Но попуњавање ране или новчаних улога на наведени начин, има се вршити само због оних дужника, који су материјално тако про-

пали, да им је немогуће, да општини врате или плате рану, коју јој дугују, што се претходно о сваком таквом дужнику има да констатује одлуком општинског одбора. При прибирању пак старе ране и у опште оне, која на дугу буде, општинске власти треба да буду обазриве, да им који дужник не избегне враћање ране, који је у стању да је врати, да се не би због таквих дужника рана разрезом морала да попуњује.

Види чл. 13. и 15. Правила и у-путстава.

Чл. 15. — Где би у општини било већ толико ране или и више, колико је, према чл. 3. садашњег Закона о кошевима треба да има према броју пореских глава, и та је рана прикупљена на основу Закона од 22. октобра, 1854. године, ту се нова рана, односно новчани улози неће ни прикупљати но само која се на дугу налази, у колико може још да се покупи до одређеног рока, а од почетка 1891. године водиће се тачан рачун о приновљеним главама и од њих ће се рана прибирати и у кош или амбар уносити. На крају 1892. год.

мора дакле у кошу бити не само сва рана, која је прикупљена на основу Закона од 22. октобра, 1854. год., но и она, која је прикупљена на основу садашњег Закона од глава, које су приновљене у течају 1891. и 1892. године.

Види чл. 3. Зак. о општ. кошевима
— и чл. 13. и 14. Правила и упутстава.

Чл. 16. — Општине, вароши и варошице које одлучиле буду, да оснују новчаним уложима кошевски фонд, дужне су да приступе прикупљању новчаних улога почетком 1891. године и дужне су да га сасвим покупе до краја 1892. године. Ово прикупљање може бити уз полугодишњи порез или засебно, но у сваком случају прикупљени улог, ма колики он био, мора се најдаље за три месеца после наплате уложити код којег новчаног завода ради капиталисања и о томе показати рачун на концу године Министру Народне Привреде и Главној Контроли.

Исто тако општине су дужне подносити рачун о кошевској рани Главној Контроли и извештај Министру Народне Привреде сходно

члану 21. Закона о кошевима и пре одређеног рока (члан 5. Закона) за потпуну поуну кошева.

Види чл. 5. и 21. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 17. — Пошто се крајем 1892. године подпуно поуне кошеви раном или фондови новчаним уложима према броју пореских глава за друго полгође те године, онда ће се сваке слеђујуће године кошеви или новчани фондови попуњавати раном или новчаним уложима само од приновљених глава (чл. 5. Закона).

Види чл. 5. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 18. — Рана или новчани улози, који имају да се прибирају на крају године сходно члану 20. Закона о кошевима, прибираће се и од приновљених пореских глава, поред улога, које оне за се имају да уложе.

Види чл. 16. и 29. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 19. — Сва рана у општинским кошевима и амбарима и сви новчани улози за кошевски фонд, стоје под непосредним рукова-

њем и надзором дотичне општинске власти, и оне су дужне о овоме повереном им аманету својих грађана савесно да воде бригу. Тога ради општински судови дужни су у договору с општинским одбором, да одреде из лица општинског часништва органе на две године дана, који ће кошевском раном руковати и који ће новчане улоге примати (члан 16. Закона) и у име општинског суда у новчани завод улагати. О овоме наименовању органа за руковање кошевском раном и фондом дужан је општински суд, да састави протокол (записник), који ће имати да потпишу и лица, која су одређена за руковање, и дужан је о томе наименовању, да извести надзорну власт.

Исто тако о учињеној промени ових лица мора постојати одборско решење и записник и општински суд дужан је и о томе извести надзорну власт.

Наименовање лица за руковање кошевском раном и фондом, кад се оно не врши у течају године услед какве оправдане потребе, но зато што су одређена лица своју двогодишњу службу на том послу одслужила, па не желе даље да стану, вршиће се свагда у почетку године

и то у току месеца јануара, да би нови руковаоци ране могли примити даље руковање погоднијем закључку књига и рачуна о рани и новчаном фонду.

Види чл. 4., 16. и 21. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 20. — Општински суд и општински одбор дужни су чешћим прегледом и контролисањем да се уверавају о исправности кошевске ране и кошевског фонда. Код ране треба водити бригу не само о исправности њене количине но и о томе да се она у добром стању очува. Тога ради општински је суд дужан одређеним руковаоцима ране да ставља на расположење радну снагу и средства, која су потребна за обављање послова ради одржања ране у добром и исправном стању.

Ради контролисања количине, може се наредити премеравање ране кад се год за потребно нађе, но она на крају сваке године мора се извршити и по резултату тог премеравања рачунске књиге о рани закључити. Оно што се мерењем у готовини нађе, то ће се у

књиге забележити а што према рачуну не достаје, то треба одма тражити да се види где је.

Ако је рана, која је у кош унесена, била нова код такве ране, после једне године стајања, може се показати мањак, који је предвиђен чланом 20. Зак. о кошевима, и ако он у ствари постоји треба га признати. Што пак преко тога не достоје, а уредним рачунима не доказује се где је, треба од руковалаца тражити да одмах накнаде.

Добра рана, не мора показати баш онолики проценат сасушења, колики је предвиђен чл. 20. Зак. о кошевима, па за то ако се мерењем нађе, да он у толикој мери не постоји, онда ће се у рачунима о рани одбијати само онолики проценат на сасушење, колики је премеравањем нађен.

Види чл. 4., 16. и 20. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 21. — Новчани улози улажу се у новчане заводе на уложну књижицу, која има да гласи на општински суд дотичне општине и не сме ни у којем случају гласити на какво

лице. Уложне књижице дужан је општински суд да чува у својој каси.

Кад се појави потреба да општина мора да дигне неки део свога улога или цео, дужна ће бити да га диже само на књижицу, на коју је уложен; но онај део њеног капитала, који је каматом (интересом) приплођен на уложену суму, не сме ни у којем случају дизати, но га мора оставити по истој уложној књижици на даље приплођавање.

Било да се диже неки део уложеног капитала или цео, дићи се може само онда, пошто је предходно слеђовало решење општинског одбора, о којем мора постојати записник, потписан од чланова, који су решавали.

Види чл. 17. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 22. — Кад зајмопримци ране из општина, вароши и варошица враћају својој општини позајмљену количину ране, они то враћају у новцу и то само у оној суми, колико је издато за куповину ране, која је издата зајмопримцима (члан 24. Закона). Но ако би варошке општине имале своје кошеве и амбаре за држање и чување ране у натури, они могу

то учинити, но с оним процентом, који је предвиђен чланом 25. Закона о кошевима, а општине су у овом случају дужне позајмљену рану да приме у натури.

Са примљеним новцем, односно раном, од зајмопримаца, општина ће поступити по прописима ових Упутстава. Но варошке општине могу враћену позајмицу у натури и уновчити, продајући рану јавном лицитацијом и са добиеном отуда сумом новца, поступиће по члану 7. Закона о општ. кошевима.

У колико се продајом ране не попуни првобитно издана сума, попуњавање се на начин, како је чланом 29. Закона о кошевима предвиђено.

Види чл. 7., 24., 25. и 29. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 23. — Било да се тражи рана на зајам ради изхране или за семе, општински је суд дужан ову тражњу, да сматра као хитан предмет и дужан је у року од три дана, да је изнесе општинском одбору на оцену и решење.

Кад општински одбор реши, да се коме лицу учини позајмица, он ће уједно решити и о количини, која ће имати, да му се изда.

Кад је следовало одборско решење, да се позајмица може учинити, општински суд наредиће, да се то решење одмах изврши. Издавање ране врше лица, која раном рукују, но општински одбор може наредити, да присуствују један или два члана одбора. Исто тако општински одбор може наредити, да присуствују један или два члана одбора и пријему ране приликом попуњавања коша (члан 5. Закона) и приликом пријема ране у кош од лица, која су је на зајам узела била.

Рану и при примању у кош или амбар и при издавању треба мерити општинским кантаром.

Види чл. 5. и 22.—25. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 24. — При пријему ране од зајмопримаца и то како оне, која је прикупљена била на основу Закона о кошевима од 22. октобра, 1854. године, тако и оне, која прикупљена буде на основу садашњег Закона, узима се проценат на сасушење, и то на кукуруз 30%, а на ситну рану 8%; но у књигама, у којима се тај пријем бележи, бележи се за се коли-

чина, која је издана била, па са натраг прима а за се, поред тога, количина процента, која је наплаћена.

Види чл. 22.—25. Зак. о општ. кошевима.

Чл. 25. — Књига за вођење рачуна о кошевској рани и кошевском новчаном фонду има се устројити и водити по обрасцу под „А“. Књига ова мора бити прошивена, странама обележена (пагинирана) и печатом дотичног општинског суда и потписима председника и чланова потврђена.

На левој или непарној страни ове књиге уводе се редом сва примања, која следевала буду а на десној или парној страни уводе се редом сва издавања.

У првој уздужној рубрици на страни примања бележи се редни број, под којим је ко записан, који је улог положио или позајмицу и њој припадајући проценат вратио. У другој рубрици бележи се дан, (датум) месец и година кад је то било. У трећој рубрици записује се име и презиме лица, које улог полаже, или позајмицу враћа. У четвртој рубрици записује се место одакле је то лице. У једној

од следејући пет рубрика бележи са количина оне врсте ране, коју је уложио или као позајмицу вратио, и то, ако је уложио у кукурузу, количина, коју је уложио, бележи се у рубрици „кукуруз“, а ако је уложио у ситној рани, онда у рубрици дотичне ситне ране. У једној пак од даље следејућих пет рубрика, бележи се количина наплаћеног процента на позајмицу и то у рубрици дотичне врсте ране, а у рубрици „у новцу“ бележи се сума наплаћеног новчаног улога.

Исто тако на страни издавања у првој уздужној рубрици бележи се редни број, под којим је оно лице записано, коме је позајмица учињена или кошевски новчани улози на капиталисање предани, у другој рубрици бележи се дан (датум) месец и година, када је шта издано, у трећој име и презиме лица, коме је позајмица учињена или назив новчаног завода коме је новац на капиталисање предан; у четвртој бележи се место у коме је новчани завод а у једној од следејућих пет рубрика бележи се количина издате ране и то у рубрици дотичне врсте ране. У рубрици „на растур“, бележи се у рубрици дотичне врсте

ране, она количина мањка, која на концу године премеравањем ране буде нађена. И на послетку у рубрици „у новцу“ бележи се сума новца, која је дотичном новчаном заводу на капиталисање предана.

На крају сваке године сумирају се сва поједина примања и сва поједина издавања, суме се запишу у дотичној рубрици испод својих сабирака и књига се закључује.

Ово закључење књиге потврђује председник и чланови општинског суда и лица односно лице, које је раном руковало, који се на закључку књиге подписују.

Сумирање појединих примања и сумирање појединих издатака о кошевској рани и бележење сума у књизи, може се вршити и онда, кад се врши преглед и контролисање стање кошевске ране, но књига се не закључује.

Види чл. 16. и 26. Зак. о општ. кошевица.

Чл. 26. — Величина ове књиге о кошевској рани зависи од броја пореских глава дотичне општине. Колика ће пак ова књига имати

да буде за једну општину, односно колико ће бити потребно табака за ту књигу, сазнати се може из слеђујућег:

На свакој страни примања и на свакој страни издавања једног табака може да стане 20 до 25 линија за увођење појединих примања односно издавања, сваки табак има четири стране, и по томе на сваки табак може да стане 80 до 100 линија, осим првога и последњег табака, који у књигу увезани буду, јер се код ових по једна страна губи. Према овоме књига ова на 500 пореских глава изнеће 13 до 15 табака.

Књигу ову води лице, које у дотичној години кошевском раном рукује, односно оно лице, које општински суд у договору са општинском одбором за то одреди.

Чл. 27. — Извод о стању кошевске ране годишњи рачун које се према члану 21. Закона о кошевица има на крају године поднети Главној Контроли и Министру Народне Привреде, саставља се по обрасцу под „Б“. Но за Главну Контролу поред обрасца под „Б“ имају се још саставити: списак лица, од ко-

Извод стања кошевске хране општине Н. (среза Н., округа Н.) за рачунску 191... год. састављени према главној књизи.

1.) Лева страна

Редни број	САДРЖАЈ	ПРИМЉЕНО						ПРИМЕДБА		
		КИЛОГРАМА					у новцу			
		кукуруза	пшенице	ражи	јечма	крупника				
									овса	
		кукуруза	пшенице	ражи	јечма	крупника	овса	Дин.	пара	
1	По закљученом рачуну за прошлу 191. год. остало је . . .									
2	Поглавној књизи из које се списак под % прилаже прикупљено је у току ове 191... год. главнице	11.000								
3	На ову количину прикупљене хране, узето је процента, као што се из истог списка под % види	2.100								
	Свега . . .	13.100								
	Кад се на страни означени издатак од ове суме одбије у . .	4.000								
	Онда остаје у готовини	9.100								
	Што чини свега . . .	13.100								

Децембра 189... год.
у Н. . .

Руковалац,

2) Десна страна.

Редни број	САДРЖАЈ	ИЗДАНО							ПРИМЕДБА
		КИЛОГРАМА					у новцу		
		кукуруза	пшенице	ражи	јечма	крупника			
							дин.	пара	
1	По главној књи- зи, из које се списак под %/ прилаже налази се на позајмици	3.200							
2	По премеру из- вршеном 25 де- цембра 189.. го- дине, нађено је мањка, који се има рачунати на растур и мишо- једину, као што се из под %/ записника види	800							
Свега . . .									

Председник суда
општине Н..

Чланови:

